

תוכן העניינים

ז	הקדמה
1	אניטה שפירא התנ"ך והזהות היהודית
נספחים	
	נספח 1
37	בן-ציון מוסינזון התנ"ך בבית הספר
	נספח 2
57	זלמן עפשטיין הגימנסיה העברית ביפו
	נספח 3
69	אחד העם הגימנסיה העברית ביפו
	נספח 4
81	אחד המורים שאלה גלויה
	נספח 5
82	תשובה של הוצאת "מרכז"
	נספח 6
83	ש"ד גויטיין על היסודות העיוניים של הוראת התנ"ך בביה"ס העברי
	נספח 7
109	יעקב פיכמן המקרא בנושא לשירה
	נספח 8
113	מאיר בלוך הוראת המקרא
	נספח 9
133	דוד בן-גוריון מכתב לפרופ' לנתן רוטנשטרייך
	נספח 10
137	יצחק טישלר החיטוט בפרטים והסמל שאיננו

		נספח 11
141	על המדינה והספרות: דר־שיח	דוד בן גוריון וחיים הזז
		נספח 12
159	התנ"ך כהיסטוריה?	איתמר זינגר
		נספח 13
171	אנחנו, בישראל, הננו היהודים והיהדות	אהוד בן עזר
175	רשימת המקומות שבהם נתפרסמו המאמרים לראשונה	

הקדמה

המכון ללימודים מתקדמים, המציין עתה שלושים שנה לייסודו, הוא מוסד כלל-ארצי שתכליתו לאפשר מחקר מתקדם בכל תחומי הדעת. כל חוקר, מן הארץ ומחוצה לה, רשאי להציע הקמתה של קבוצה שתעסוק בנושא מוגדר ותקדם באופן משמעותי את חקירתו. במשך השנים שהו במכון קבוצות מחקר אשר חוללו שינויים של ממש בתחומיהן ופרסמו שורה ארוכה של ספרים ומאמרים פורצי דרך.

נוסף על אירוח קבוצות המחקר, מתקיימים במכון בתי ספר אשר מפגישים חוקרים מובילים בארץ ובחו"ל עם דוקטורנטים ופוסט-דוקטורנטים מאוניברסיטאות בארץ ובחו"ל. בתי ספר אלה, הנמשכים בין שישה לעשרה ימים, עוסקים בפזיקה תאורטית, במדעי החיים, במתמטיקה, בכלכלה ובלמודי היהדות; בשנים 2002–2004 התקיימו במכון גם בתי ספר בהיסטוריה השוואתית. לאחרונה החליטה הוועדה האקדמית של המכון על כינון מסגרות נוספות: מפגשי חוקרים במקצועות הניסויים; מכוני קיץ בהם מורים בעלי מוניטין ותלמידים מתקדמים חוקרים יחד נושא מוגדר במשך כחודש; וסדנאות לברור ראשוני של רעיונות אשר עשויים להוביל לפריצות דרך.

בשנת 2002 קמה אגודת ידידי המכון ללימודים מתקדמים, המתכנסת מספר פעמים בשנה לשמיעת הרצאות, ערבי מוזיקה ועוד. אניטה שפירא, שהייתה בשנת 2003 עמיתה בקבוצת המחקר על ההקשר הרוסי של התרבות היהודית המודרנית, הרצתה בפני אגודת הידידים ב-5 בנובמבר 2003 על "ספר התנ"ך והתרבות הישראלית המשתנה". גרסה מורחבת של הרצאה זו, לה נספחים טקסטים רלבנטיים מן השנים 1910–2001, מוצגת עתה בפני הקוראים. עמה גם נפתחת סדרת פרסומי המכון.

תודתנו ליצחק טישלר, שהרשה להדפיס מחדש את רשימתו "החיטוט בפרטים והסמל שאיננו" שהופיעה ב"למרחב" ב-30 בדצמבר 1960; לאהוד בן עזר על הרשאתו לפרסם מחדש את מאמרו "אנחנו, בישראל, הננו היהודים והיהדות", שראה אור ב"מעריב" ב-5 ביוני 1987; ולפרופ' איתמר זינגר, שהתיר לנו להדפיס מחדש – תוך תיקון פרט אחד – את מאמר הביקורת "התנ"ך כהיסטוריה?" שהופיע ב"הארץ" ב-21 בדצמבר 2001. כן מודים אנו לעורכי "מעריב" ו"הארץ" על הרשאותיהם.

ב"ז קדר
ראש המכון